

Neuropædagogik og problemskabende adfærd

Af Niels Dujardin,
uddannelseskonsulent

Denne artikel beskriver nogle af årsagerne til problemskabende adfærd, og hvordan neuropædagogik kan anvendes som pædagogisk redskab overfor netop denne type adfærd. Historien om 16-årige Jesper er opfundet til lejligheden.

»Jesper«

Den er møggal med 16-årige Jesper! Han er konstant urolig og bliver hurtigt aggressiv og udadreagerende. Han kan fra en fredelig tilstand i ét nu vende på en tallerken og udvise en voldsom selv- eller tingskadende adfærd.

Jespers har ellers en ganske normal social baggrund, så hans adfærd er ikke et produkt af forsømmelse, chokoplevelser, frustration eller lignende.

Hjerneskaden

»Hunden ligger begravet« i det forhold, at Jesper er født med nogle hjernedefekter; og disse er helt givet den direkte anledning til Jespers i øjenfaldende adfærd. En scanning-undersøgelse har vist, at et større pandeområde i hjernens højre side er misdan-

net. Dette forhold er sandsynligvis »synderen«, hvad angår Jespers manglende evne for at kunne tilpasse sin adfærd og styre sine impulser. Scanning-resultatet er suppleret af en såkaldt EEG-undersøgelse, der har vist, at hjernens elektriske aktivitet er alt for lav over hele højre hjernehalvdel. Dette forhold kan meget vel være årsagen til Jespers svære mentale retardering og kan også betyde, at Jesper har svært ved at samordne sine sanser og overskue virkelighedsbilledet omkring sig. Den type fejlfunktion vil næsten givet nedsætte indlæringssevnen og give problemer med at omsætte og regulere følelser.

Alle mennesker med mental retardering (nu kaldet: betydelig og varig nedsat psykisk funktions-evne) har hjernedefekter med psykologiske - og evt. motoriske - fejlfunktioner til følge. Mange slipper, hvad funktionsmønster og adfærd angår, heldigere fra deres handicap end Jesper. Men mange mentalt retarderede må dog udover intelligensdefekten leve med symptomer, der

i forskellige grader kan sammenlignes med hans. Nogle bliver hurtigt forvirrede og dermed frustrerede og reagerer på denne baggrund med udadrettet adfærd. Andre bliver let afledelige og impulsreagerende, og atter andre kan ikke få indlejret en aggressionsbremse, hvilket betyder, at de alt for ofte »tænder af«.

I alle disse tilfælde er der grundlæggende tale om, at noget biologisk, nemlig hjernesubstansen, ikke har tilladt forskellige evners installation i hjernens nervecellemasse, hvorved der opstår, hvad vi i fagsproget kalder 'neuropsykologiske dysfunktioner' (dys = fejl).

Neuropædagogik

Selvom udgangspunktet for en uhensigtsmæssig adfærd således kan være bundet til hjernemassen, er miljøets indflydelse aldeles ikke ligegyldig i denne sammenhæng. Vi kan ikke sådan ændre ved forholdene i hjernen, men vi kan justere miljøpåvirkningen, så denne bliver hensigtsmæssig i forhold til

det enkelte hjernedysfunktions-mønster. Hvis en person har svært ved at opfatte et myldrende virkelighedsbillede, skal vi prøve at etablere mere enkle omgivelser; og hvis en anden tænder for hurtigt af, kan vi f.eks. prøve at indlære den pågældende nogle alternative bremsestrategier. Der er mange, mange flere muligheder. Handler vi således, så driver vi, hvad man kalder, neuro-pædagogik.

Neuropædagogikken kan aldrig gøre det for hele det pædagogiske tiltag, men den kan sammen med alt det andet, vi gør, betyde, at vi bruger nogle metoder, der står i forhold til, hvad den enkeltes fungerende neuropsykologiske evner kan optage. Derved kan vi helt sikkert i mange tilfælde undgå personlig og social destruktiv adfærd samt åbne for udviklingsmuligheder.

(Jesper er en opdigtet person)